

אלי אלי למה עזבתני

תהלים פרק כב

(א) לְמַנְצָחַם עַל אֵילַת הַשָּׁחַר מְזִמּוֹר לְדָוִד :

(ב) אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק מִיִּשְׁוּעָתִי דְבָרִי שָׁאֲגָתִי :

(ג) אֱלֹהֵי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֹא תַעֲנֶנּוּ וְלֹא דוֹמְנָה לִי :

(ד) וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל :

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד ב

ותעמד בחצר בית המלך הפנימית. אמר רבי לוי: כיון שהגיעה לבית הצלמים - נסתלקה הימנה שכנה, אמרה: אלי אלי למה עזבתני, שמא אתה דן על שוגג כמזיד ועל אונס כרצון? או שמא על שקראתיו כלב, שנאמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. חזרה וקראתו אריה, שנאמר הושיעני מפי אריה.

ספר פרי עץ חיים - שער ר"ח חנוכה ופורים - פרק ו

אסתר ג' שושנה, גם אסתר ג' תרע"א פחות י', והוא סוד נקודה עצמה פנימית המסתתרת, וזה סוד י' של אדניי, כי אדניי במלואו גימטריא תרע"א.

אמרו רז"ל אסתר ירקרקת היתה, כוונה - שישראל קודש, ועונין אמן, מקבלין הארה מבי א"ל, אי מזעיר אנפין, ואי מאריך אנפין, שהוא מי אל כמוך וכו', כי אל דא"א, מאיר לזעיר אנפין, ואז הז"א מאיר לנוקבא פנים בפנים, לפי שא"ל הוא בפנים, והארה הוא בפנים, ובי א"ל במלואו גימ' ש"ע, והארה הנ"ל היא תלויה בעניית אמן, לכן אמר דוד מלא פניהם קלון, ס"ת אמן, דמאחר שלא האירו באמן בבי אל דאבא ואמא ודז"א, מלא פניהם קלון, שלא רצו לקבל מא"ל אותיות מלא פניהם העולה קפ"ה, יהיה להם קלון, ג"כ גי' קפ"ה ע"ה. ויבקשו שמך, ר"ל שהוא הוי"ה אדני, שעולין אמן. והנה אסתר המלכה כשלבשה בגדי מלכות, ובאה לדבר לפני המלך, שנכנסה לבתי ע"ז מקום הקליפות, הוסר הארת הא"א, ולא נשאר בה רק הארת ז"א, לכן היתה ירקרקת, שלא היה לה רק הארת ז"א, שאם לא היתה לה אפילו הארת ז"א, היתה שחורה לא ירקרקת, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, שאל אי דא"א הוא מסתלק, למה עזבתני הוא אל דא"א, כי אל דא"א צריך להשפיע אל א"ל דז"א, ומשם לנוקבא. ואע"פ שז"א משפיע בה, כיון שאינו נמשך לה אור אלא מעצמו ולא מאל דא"א, הוי כאלו היא נעזבת משניהם,

ספר פרי עץ חיים - שער חזרת העמידה - פרק ב

מהחברים - דע, כשעונין ישראל אמן, אז מקבלין ההארה מבי שמות א"ל א"ל, אי מן א"א מי אל כמוך. ואי מז"א אל רחום. והנה אל שבא"א, מקורו גי' יודין ואלף דס"ג. וא"ל דז"א, מקורו הוי"ה פשוטה ודי אותיות והמלכות. ואל הרמוז בא"א הוא מאיר לז"א, וז"א מאיר לנוקבא פב"פ, מפני

דף מקורות | שיעור לפורים
תשע"ד

שאל היא בפנים והארה הוא בפנים. וכן א"ל במלואו, גי' פניהם. וזאת ההארה היא תלויה בעניית
אמן.

ומי שעושה עצמו אלם בעניית אמן, עליו נאמר מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. ומלת מלא, אותיות
אל"ם, דעביד הא, יפול בהא. לפי שלא האירו עיניהם באמן, אז מלא פניהם קלון. פי', מלא אותיות
מא"ל, היינו מאל שמלוויו פניהם, שעולה אל"ף למ"ד, גי' קפ"ה, וע"ה גי' קפ"ו, הרי הוא גי' קלון.
ור"ת פניהם קלון ויבקשו, הם קפ"ו, הרי ב"פ קפ"ו בזה הפסוק, נגד ב"פ אל מלאים, שהם ש"ע
נהורין, א' לא"א וא' לו"א, ורומזין לב' פאות, כי פאה גי' אלהים, ושם הוא רחמים גמורים, לפיכך
נקרא אל לבד.

וכתיב ויבקשו שמך ה', דהיינו הויה אדני, גי' אמן. כי הקלון שלא ענו אמן, גורמים ישחרונני ולא
ימצאונני.

[שער חזרת העמידה - פרק ג : והנה אמן, גי' הו"י"ה אדני"י, כזה - יאהדונה"י, והכוונה, כי העונה
אמן גורם לזו"י"ן שיהיו פב"פ, ועל כן מי שאינו עונה אמן, שחיסר להם שיהיו פב"פ עליונים, יהיה לו
גי'כ מדה כנגד מדה וז"ס פניהם קלון, תחת מה שחיסר בפנים עליונים. והנה ידוע, כשהם פב"פ,
מאירין בנוקבא הש"ע נהורין שבפנים דזעיר אנפין, וכשאינו עונה אמן, חסר הש"ע נהורין ממנה,
ותחת זה יהיה לו ב"פ קלון, שעולה ש"ע. וזהו מלא פניהם, ב' פעמים קלון. וגם פניהם קלון ויבקשו,
ר"ת קפ"ו, שהוא מנין קלון, הרי ב"פ קלון. הנה רז"ל דרשו גבי קרא דכתיב פקו פליליה, כי המתבטל
מן התורה הולך לגיהנם, ואם יש לו מצוה שזוכה בעבורה, אפיק לה משם, וזה שמעון הפקולי,
דאפיק ליה מגיהנם, ואם לא זכה הוא קפו שהוא חושך כפול וקפוי, וכשתעשה להם כן, אז ויבקשו
שמך, שהוא אדני"י, לחבר אותו עם הו"י"ה, שיחזרו אחר האמן לענות אמן, דהוי התחברות הו"י"ה
ואדני"י, מיראת העונש הזה:]

והנה במילת אמן, גי'כ רמוז הש"ע נהורין הרמוזים בה, כי אמן הוא ר"ת, אל מלך נאמן. ומנין כולו
האותיות והתיבות, כמנין ש"ע: וז"ס ר"ש הפקולי, פי', כי בעניית אמן היה ממשך אור הארת ב' אל
אל, לכן נקרא פקולי, אומר בצדק פקו, דהיינו אלף למד ע"ה, אפיק ליה הוא כל היכא דאיתא,
והוציאו ואפיקו יתי מדינא של גיהנם. ובה תבין אסתר ירקרקת היתה וכו' (עיין לקמן בכוונת
פורים גמר הדרוש) הרמוז לאל מצד ז"א שהוא ירוק. וענין, כי כשנכנסה בביתה קלקלתה בסוד
נוטרה את הכרמים, אז הוסר מעליה הארת א"א, וע"ז אמרו רז"ל לא שחורה ולא לבנה היתה,
דא"כ היה משמע שאפילו מז"א לא היתה לה הארה, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, נגד ב' אל
אל, א' קדוש וא' חול. פי', אלי ראשון שמושית, כאלו הלמד נקוד בקמץ, אמרה מה עשיתי כי עזבתני
מאל של א"א. או יאמר אלי אלי, על היות האל של א"א צריך להשפיע על א"ל של ז"א, ומשם
לנוקבא, ואע"פ שהוא משפיע בה, כיון שאינו ממשך להאיר אלא מעצמו, לא מאיר אל דא"א, הוי
כאלו היא נעזבת משניהן, לפיכך עזבתני לשון יחיד, אף על פי שנכפלת מלת אלי אלי, והיה אומרת
לז"א שעזב אותה הארת אל עליון, ולכך ירקרקת היתה:

הנה, הענין העונה אמן יתומה, הוא שאינו ממשך מאו"א לזו"י"ן, שזהו כל הכוונת הברכות, והאמן
להמשך מהם אל הבנים, כי ברוך הוא הנתיב דאבא ואמא. וא"ס דאמן, הם חכמה ובינה, שהם נגד
ב' אותיות י"ה. כי א' הוא יוד כנודע, הוא אבא, ומ' היא אמא כנודע. ון' פשוטה, הם הבנים. כי
התפשטות הוי', הוא הזעיר אנפין, והאריכות הן' שמתפשט יותר, הוא הנוקבא, בסוד הפסיעה לבר.
והנה מי שאינו יודע הברכה שהוא עונה עליה, אינו ממשך מאבא ואמא להם, והרי הם יתומים בלא
אב ואם. ומה שנתייחס היתומה אל הנוקבא יותר ממנו, שאמרו יתומה, כי היא המפסדת, כי עיקר

דף מקורות | שיעור לפורים
תשע"ד

מה שניתן לה מאבא. ואבא, הוא נותן לה בסוד זיווג, וכשאיך ממשיכין עליו אור דאבא ואמא,
גורמים הפסד אליה, ולכן אמרו אמן יתומה, ולא אמן יתום. כי הנוקבא היא יתומה:

ועל זה אמרו, אסתר ירקרקת היתה, דהיינו שחיסרו אז ממנה ש"ע נהורין, שלא האירו בהם הפנים
דז"א, לכן אמרו אלי אלי למה עזבתני, שהם ב"פ אלף למד, שיש בפנים דז"א שעולין ש"ע. והושיט
לה המלך שרביט הזהב, כי הזהב כאן הם החסדים דאמא, שהם הגבורות דאבא, בסוד חכם בבינה.
ונתן לה ז"א בסוד טפה ע"י היסוד, שהוא השרביט להאיר בה הש"ע נהורין. והיא אמרה כן באילת
השחר, שהוא קדרותא דצפרא, דאז אין חסד כלל בעולם שחסרו בעת ההיא, כי האור הוא החסד,
ואז הוא חושך גמור ואין שם אור כלל, אלא שרוצה להאיר אז האור שהם החסדים. ואז אמרה אלי
אלי למה עזבתני, כי החסדים שהם הש"ע נהורין, וזהו מנין לאסתר מן התורה שנאמר ואנכי הסתיר
אסתיר פני, דהיינו שחסר מהן הש"ע נהורין של הפנים, וזהו הסתר פנים:

אסתר פרק ב

(ז) ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דודו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תואר וטובת מראה ובמות
אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת:

(כ) אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה פאשר צנה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה
פאשר היתה באמנה אתו: ס

(1) ספר היקוני זהר מנוקד דף נח/א

ועליה אבמר (אסתר ב ז) ויהי אמן את הדסה, הוא אומן דילה ואיהי אמונה דליה, ודא איהו
דאבמר (שם כ) פאשר היתה באמנה

ספר פרי עץ חיים - שער ר"ח חנוכה ופורים - פרק ו

משם הרב זלה"ה - והנה צריך אתה לדעת, כי מגלה הם ג' הויות שהם ברישא דחוורתא, ומאלו ג'
הויות נתפשטו י"ג ת"ד, ר"ל מי אל כמוך וכו', וגם אל רחום וחנון וכו', וגם ת"ד גספ"י וכו', שהם
בא"ת ב"ש אל רחום וכו' ואלו הי"ג ת"ד הם נכנסין תוך אבא, ומאבא לאמא, ולהיותן שהם נכללין
קודם ביסוד אבא, ואח"כ נכללין ביסוד אמא ג"כ, ונכנסו ג"כ אל הז"א.

וכבר ידעת, כי יסוד אבא מלובש גו יסוד אמא, וידעת כי יסוד אמא הוא קצר, ויסוד אבא הוא עודף
ויוצא לחוץ לתוך חלל של הגוף דז"א, ומרדכי בחי יסוד אבא, ואסתר בחי יסוד אמא, היינו דמלכות
דיסוד אמא, ומרדכי דיסוד אבא עצמו, ולזה היה נקרא מרדכי איש ימיני, שהוא יסוד אבא כנודע,
שבו מתגלין הי"ח בפום אמה. וביסוד זה יש בה בחי יוסף ובנימין, ולהיות שמרדכי היה מבחי
בנימין, לזה היה לו הצער הגדול הזה בימיו, כי בנימין בסוד שם ב"ן, מ"ב די"ן, אלא שאינו נראה
במקומו, מפני שהימין מחפהו. ובחי זו של בנימין שהוא שדי, לכן מרדכי היהודי עולה שדי:

ולהיות שמרדכי ואסתר היו מבחי אלו י"ג ת"ד, ואלו י"ג ת"ד הם י"ג הויות דשמות ע"ב כמנין
תתקל"ו, שכן הוא מנין מרדכי ואסתר ע"ה, ומרדכי מצד הי"ח, ואסתר מצד הי"ג, ולזה הם כולל
ביחד י' הויות,

דף מקורות | שיעור לפורים
תשע"ד

וה' הויות שהם ה"ח, כולם בניקוד קמץ, והם כ' קמצין, וקמץ הוא י"ו, ס"ה הקמצין של הכי
אותיות, גי' ש"ך, וה' הויות עצמן גי' ק"ל, הרי הכל ת"ן, וז"ס י"י יתן הטוב, ר"ל - שגם זה הויה
שהוא בז"א, כשהוא מלא מן המוחין, שהם בסוד יודי"ן, בסוד גי' טפין, אזי הוא מקבל ה"ס, שהם
ה' הויות הנ"ל עולים ת"ן, והם בחי' טוב, שהוא היסוד, והיינו שאמר ה' יתן הטוב, וטוב גי' י"ז,
היינו היסוד:

וה"ג הם ה' הויות בניקוד אלהים, גי' שיי"ן, ועם ה' הויות עצמן העולין ק"ל, עולה תלמוד, שהוא
מצד הגבורות, איסור והיתר, קלים וחמורים. ושניהם יחד הם ה"ח וה"ג, שהם ת"ן ות"פ, ושורש
החסדים שממתקין הה"ג, הכל עולה תתק"לה, כמנין מרדכי ואסתר:

וכבר ידעת, שיסוד אבא מגולה מחציו ולמטה, לכן תיבת מגלה חסר י', שיסוד אבא מגולה מחציו
ולמטה, ויסוד אבא אות י' שבשם הוי"ה, מתפשט עד יסוד ז"א, וזה הטעם שצריך להתפשט המגילה
כאגרת לפרסומי ניסא, דהיינו נ"ה דיסוד אבא. ולהיות שמתפשטות, ר"ל גלוי האור הזה דיסוד
אבא בז"א. וכבר ידעת, שז"א דיוקן ס"ת עליונה, לכן צריך לכתוב המגלה בשירטוט ובתגין כס"ת.
וכבר ידעת שטעמים ונקודות סוד ע"ב ס"ג, ואינם מתגלין בז"א מפני רבוי אורם שלא יגרמו ח"ו
איזה שבירה, ולזה מתגלה שם רק מ"ה וב"ן, סוד תגין ואותיות. ולהיות שכולם כלולים ביסוד אבא
לבד, כי יסוד אמא קצר, ולזה א"צ רק עמוד א' במגילה, דהיינו ה"ח מממתקין את ה"ג ונעשו א':

וכבר ידעת כי נס שאמרנו, הם נ"ה דיסוד אבא, הם ב' לוחות, מ"ס שבלוחות בנס היו עומדין, כלומר
מ פתוחה בלתי קו סתומה, צורתה נ', וס' הוא ס' של נס, ונצח ענף חסד, שיש בו ע"ב ד' יודין, ה'
דברות בלוח ימין, ויש בו סוד יו"ד דאבא שורש החסדים, לזה המ' נעשה נ' דהיינו חמשים.

ולהיות שישראל חטאו ביסוד שלהם, ולקחו נשים נכריות, וחותרם המלך העבירו לסט"א, הם ע'
אומות התלויין בסמא"ל, לזה נתגלגל עליהם עון הברית ביין, בזמן סעודות אחשורוש, והיין גי' ע'.
וכבר נודע משארז"ל, הבא על הגויה כאלו השתחוה לע"ז, כי כשכורע לעבירה, כאלו כורע לע"ז, לזה
הוצרכו לקבל התורה שנית, כמה שכתוב קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר, היינו סוד
הנס, סוד ב' לוחות, כמו בימי משה, כן בימי מרדכי ואסתר ניתנו סוד ב' לוחות:

והנה כבר ידעת ענין הדורמיטא, ובקיעות יסוד אבא לחוץ מיסוד רחל, ועל ידי כן שיצא האור הזה
והאירו ברבוי בלי כבוי, ירד ההארה עד העשיה, ואלמלא זה לא היה יכול להנצל מכלייה חס ושלום,
מפני פגם היסוד שלהם:

והנה כבר ידעת, כי נצח הוד דזעיר אנפין, מאירין בה הנצח בכל קו הימין שלה, בגי' פרקין. וכן ההוד
אפילו שהוא באחור, הוי וי פרקין, ונמצא שיש בה וי אורות, וה"ו וה"ו שהם בנצח הוד דזעיר אנפין,
כי הנצח הוד דזעיר אנפין, הם בסוד ווין, הנחלקים לבי, בסוד א' א דצבאות, כזה - א', המתפשטין
בקווין שלה, ויש בהן ב' ווין, נגד נצח הוד. ואות וי ביסוד זעיר אנפין הכוללם בקו האמצעי שלה,
ואות ה' שבין ווין, הוא סוד העטרה הנשפעת מכולם. גם יש בה ה' אורות של שמות, שכל א' יש בהן
גי' ההין, הה"ה, שהם בסוד תפארת נצח הוד יסוד מלכות דזעיר אנפין, שהיא העטרה שבכולם, ולזה
באה בסוד גי' ההי"ן כל שם, כי השפעתן על ידי הנצח הוד יסוד, ולזה אלו השמות רמוזים במגלה
כנ"ל:

ואחר כך כשנכנסין מוחין דאבא ואמא, נשלמים ונעשין י"ב הו"יות, גי' הויות בנצח אמא, גי' בהוד
אמא, גי' ביסוד אמא, וביסוד אבא הוא עודף מיסוד אמא, ויש לו גי' הויות ביסודו, יותר מיסוד אמא,
גימטריא מגלה. ולפי שאין אור זה מתפשט ביסודה, אלא יוצא לחוץ, לפיכך לא נגלה בפירוש הויות

דף מקורות | שיעור לפורים
תשע"ד

אלו במגלה - גם יש בה הארה בדעתה, מדעת שביסוד אבא, ג' שמות אהו"ה. ומדעת שביסוד אמא,
ד' שמות אהי"ה, וכל אלו תמצאם במגלה יוצאין, כנ"ל באר היטיב:

והנה כשיוצא מיסוד אבא, מתפשט בין ירכותיה, ולכן אין הויות עצמן נכתבין במגלה בפירוש, רק
בר"ת וס"ת. וצריך אני לפרש, שקודם שאלו האורות דאבא, נכנסין ברחל, היו נכנסין תחלה בלאה,
וכשנכנסין בה עשו ג' הארת בגי פרקין, שהם ג' אהיה. וגם יש בה ג' אורות מהמוחין כשהיו נכנסין
תוך הזעיר אנפין, דהיינו - א' של הארה דיסוד אבא לאחורי לאה, וב' מהפנים דיסוד אבא, שהם
בפני הז"א, שהם בחצי הת"ת עליון א' הכולל שניהן לזה ולזה, נמצא שיש בלאה ח' הארת, ד' הויות
דע"ב, משולבים עם ד' קס"א, וב' כוללים של הויה"ה אהי"ה, ואחד הכולל את כולם, ס"ה גימטריא
תתקל"ה, כמנין מרדכי ואסתר:

ואותיות ג' אהי"ה פשוטים גימטריא ס"ג, וי"ב אותיות של ג' הויות הם ע"ה, וא' כולל של הויה"ה,
וא' כולל של אהי"ה, הרי ע"ז. ובאלף בי"ת של א"ל ב"ם, הם ה"ץ, גי המן. והג' שלובים במלואם,
של ג' הויות ואהי"ה, גימטריא תרצ"ט, וג"פ של הויה"ה ואהי"ה, גימ' קמ"א, (ר"ל פשוטים) והמן גי
צ"ה, ס"ה תרצ"ט וקמ"א וצ"ה, גימ' מרדכי ואסתר, שהם תתקל"ה:

והנה לפניך, איך בלאה נתהוו בה המוחין, אבל הם דרך העברה, ולזה מרדכי שהוא מרא דכיא, עובר
מלאה לרחל:

וצא"ל, שהארת שאמרנו דרך כלל, הריני מפרש דרך פרט, שההארה היוצא מיסוד אבא, בא ליסוד
פנים דזעיר אנפין, ובהארה היוצאת מצד האחור נגד פני לאה, הם בסוד ב' אהיה פשוטים, והאור
שבנתיים דהיינו מהכלי עצמו, ר"ל מיסוד אבא שהוא בסוד הויה"ה,

וכשמסתלקת הארה זו, נשאר זעיר אנפין בסוד דורמיטא, גימטריא מרדכי כנ"ל, כי מרדכי הנכנס
בלאה, ועושה אלו הב' הארות בלאה פעם ב', ויש בה ד' הארת ד' אהי"ה, וכן יש בה במגילה ד'
אהי"ה רמוזין, והויה"ה דכלי יסוד אבא נסתלק בלאה ג"פ בגי קווין, וכל קו יש בו ג' פרקין, הם ט'
הויות, וג' הויות דרישא חיוורתא, דהיינו רדל"א, נמצא שהם י"ב הויות, הרמוזין במגילה הזאת,
שהם במלוי ע"ב, גי תתס"ד, וד' אהי"ה פשוטים גי פ"ד, ס"ה גי תתקמ"ח, (ועם י' אותיות גי
תתקנ"ח) הם גי מרדכי אסתר, והי"ג יתרים שמרדכי ואסתר לא הוי אלא תתקמ"ח, (צ"ל תתקל"ה)
תסיר מהם נגד ט' אותיותיהם וב' תיבות מרדכי אסתר וב' כוללים, לפי שאין להם עמידה בלאה,
תיכף יורדת ברחל, ולכן חסרו מהם הי"ג כנ"ל, וכבר ידעת תיכף כשנכנסין המוחין בלאה בדעת
שלה, ולהיות שורש כל הדעת כנודע, נעשה בו ג' שמות אהי"ה במלואן יה"א, ס"ה גימטריא תמ"ב,
(ס"א, אהו"ה, דהיינו קס"ג קמ"ג קל"ו גימטריא תמ"ב, עכ"ל הרב):